

Sygn. akt X GC 435/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 listopada 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach , Wydział X Gospodarczy

w składzie następującym :

Przewodniczący : SSO Leszek Guza

Protokolant : Andrzej Chodorowski

po rozpoznaniu w dniu 27 października 2016 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa P. N.

przeciwko K. C. (C.)

o zapłatę

1) zasądza od pozwanego K. C. na rzecz powoda P. N. kwotę 182 655 , 00 (sto osiemdziesiąt dwa tysiące sześćset pięćdziesiąt pięć 00/100) zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 16 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty;

2) zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 16 350 (szesnaście tysięcy trzysta pięćdziesiąt 00/100) zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSO Leszek Guza

Sygn. akt: X GC 435/16

UZASADNIENIE

Powód P. N. domagał się zasądzenia od pozwanego K. C. kwoty 182.655,00 zł wraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 16 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty. Powód wniósł jednocześnie o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu powód wskazał, że w ramach prowadzonej działalności gospodarczej S. P. N. zawarł z pozwanym prowadzącym działalność pod firmą (...) umowę sprzedaży przedsiębiorstwa w postaci lokalu gastronomicznego Mięta Bistro & C. Bar, usytuowanego przy ul. (...) w G..

Powód zapłacił umówioną cenę sprzedaży w kwocie 182.655 zł po czym ustalił, że z uwagi na brak notarialnie poświadczonych podpisów pod umową sprzedaży przedsiębiorstwa jest ona nieważna. Wobec powyższego powód pismem z dnia 31 marca 2016 r. wezwał pozwanego do zwrotu nienależnego świadczenia oraz do odbioru przedsiębiorstwa. Pozwany odmówił wskazując, że przedmiotem umowy nie była sprzedaż przedsiębiorstwa lecz wyłącznie poszczególnych ruchomości oraz wskazał, że nie otrzymał ceny sprzedaży.

W dalszej części uzasadnienia powód wskazał, że strony w dniu 11 marca 2016 r. podpisały dwie umowy sprzedaży. Przedmiotem jednej z umów było „funkcjonujące przedsiębiorstwo” zaś druga umowa dotyczyła sprzedaży

wyposażenia lokalu gastronomicznego. Powód nadmienił, że treść obu umów wskazuje, że przedmiotem sprzedaży nie było zbycie jedynie ruchomości a przekazanie praw do całego przedsiębiorstwa.

Pozwany z tytułu sprzedaży wyposażenia lokalu gastronomicznego wystawił powodowi fakturę VAT. Powyższa faktura obejmowała niemalże wszystkie ruchomości składające się na działanie lokalu gastronomicznego.

Również fakt, zawyżenia wartości poszczególnych ruchomości wskazuje, że przedmiotem sprzedaży było całe przedsiębiorstwo nie zaś wyłącznie jego wyposażenie. Także prowadzone przez przedstawiciela powoda negocjacje, treść smsów, przekazanie informacji o kosztach prowadzenia lokalu i zyskach oraz o zasadach przekazania pracowników wskazują na sprzedaż całego przedsiębiorstwa nie zaś wyłącznie jego poszczególnych części.

Powód nadmienił również, że na mocy trójstronnego porozumienia między nim, pozwanym a osobą wynajmującą lokal wstąpił w prawa i obowiązki pozwanego jako najemcy od dnia zawarcia umowy zbycia przedsiębiorstwa.

W związku z powyższym powód wskazał na pozorność umowy sprzedaży wyposażenia lokalu gastronomicznego a w konsekwencji jej nieważność.

Powód w momencie gdy dowiedział się o nieważności umowy starał się doprowadzić do polubownego załatwienia sprawy, jednak bez rezultatu.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów sądowych wraz z kosztami zastępstwa procesowego.

Pozwany wskazał, że zawarł z powodem dwie niezależne od siebie umowy sprzedaży. Pozwany zaprzeczył jakoby przedmiotem sprzedaży między stronami miało być przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 55¹ k.c.

Wskazał, że zbył na rzecz powoda wyposażenie lokalu oraz prawa majątkowe z nim związane zwracając uwagę na § 2 rzeczony umowy.

Pozwany zaznaczył, że przedsiębiorstwo nie jest jedynie suma składników niematerialnych i materialnych wchodzących w jego skład, lecz samoistnym dobrem o wartości majątkowej.. Nadmienił ponadto, że czynnikiem tworzącym przedsiębiorstwo jest element organizacji oraz funkcjonalnego powiązania jego zróżnicowanych składników. Kładąc nacisk na element organizacji dokonał rozróżnienia na przedsiębiorstwo i majątek przedsiębiorstwa. Wskazał przy tym, że to właśnie składniki majątkowe i niemajątkowe wchodzące w skład przedsiębiorstwa nie zaś przedsiębiorstwo jako całość były przedmiotem sprzedaży.

Pozwany zaznaczył, że nie przeniósł na powoda praw wynikających z zawartych z dostawcami czy odbiorcami umów a także praw z umowy najmu lokalu gdzie prowadzony był bar. Z tych względów zawarta umowa nie będąca umową zbycia przedsiębiorstwa jest ważna i nie wymagała zachowania formy pisemnej z notarialnie poświadczonymi podpisami. Co więcej, pozwany jako argument potwierdzający, że doszło jedynie do zbycia składników majątkowych wskazał na wystawioną fakturę VAT od której odprowadzony został podatek w wysokości 34.155, 00 zł , bowiem w przypadku zbycia przedsiębiorstwa sprzedający nie ma obowiązku zapłaty podatku Vat z tego tytułu.

W dalszej części uzasadnienia pozwany nadmienił, że powód dokonał zapłaty ceny wyłącznie z tytułu sprzedaży wyposażenia nie dokonał natomiast zapłaty z tytułu umowy sprzedaży praw majątkowych. Pozwany odniósł się przy tym do twierdzeń powoda dotyczących ruchomości będących przedmiotem sprzedaży wskazując, że kwestia ceny była uzgadniana między stronami prowadzącymi działalność gospodarczą w ramach swobody zawierania umów.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

Na początku marca 2016 r. powód przeprowadził z D. K. (1) działająca z upoważnienia pozwanego negocjacje w przedmiocie zakupu przedsiębiorstwa (...).

(dowód: wydruk korespondencji sms-owej k. 22-23, 32, Kserokopie rozliczeń k. 24-31, zeznania świadka M. S. nagranie z dnia 27 października 2016 r. , zeznania świadka D. K. (1) nagranie z dnia 27 października 2016 r. , zeznania stron nagranie z dnia 27 października 2016 r.)

W dniu 11 marca 2016 r. strony zawarły umowę sprzedaży przedsiębiorstwa w postaci lokalu gastronomicznego (...)

(dowód: umowa sprzedaży z dnia 11 marca 2016 r. – k.18; umowa sprzedaży z dnia 11 marca 2016 r. - k.19, zeznania świadka D. K. (1) nagranie z dnia 27 października 2016 r. , zeznania stron nagranie z dnia 27 października 2016 r.)

Pozwany wystawił pozwanemu fakturę opiewającą na ustaloną przez strony cenę sprzedaży ze wskazaniem sprzętów obejmujących wyposażenie lokalu.

(dowód: faktura nr (...))

Powód zapłacił cenę sprzedaży w kwocie 182.655 zł określoną w umowie sprzedaży z dnia 11 marca 2016 r.

(dowód: potwierdzenie wykonania przelewu – k. 8; potwierdzenie wykonania przelewu – k. 17).

Po zawarciu umowy powód kontynuował dotychczasową działalność lokalu gastronomicznego (...).

(dowód : zeznania świadka M. S. nagranie z dnia 27 października 2016 r. , zeznania świadka D. K. (2) nagranie z dnia 27 października 2016 r. zeznania świadka B. S. nagranie z dnia 27 października 2016 r. , zeznania świadka A. J. nagranie z dnia 27 października 2016 r., zeznania świadka D. K. (1) nagranie z dnia 27 października 2016 r. , zeznania stron nagranie z dnia 27 października 2016 r.)

Pismem z dnia 31 marca 2016 r. powód wskazując, że umowa sprzedaży przedsiębiorstwa zawarta została bez zachowania wymaganej formy tj. formy pisemnej z notarialnie poświadczonymi podpisami, a w konsekwencji jest nieważna powód wezwał pozwanego do zwrotu nienależnego świadczenia w kwocie 182.655 zł.

(dowód: ostatecznie przesądowe wezwanie do zapłaty z dnia 31 marca 2016 r. – k. 9-11; ostatecznie przesądowe wezwanie do zapłaty z dnia 12 kwietnia 2016 r. – k. 12).

W odpowiedzi pozwany zaznaczył, że nie otrzymał od powoda ceny sprzedaży przedsiębiorstwa.

(dowód: odpowiedź na wezwanie z dnia 13 kwietnia 2016 r. – k .14).

Udzielając odpowiedzi na powyższe powód ponownie wezwał stronę pozwaną do zapłaty wskazując jednocześnie, że zapłata kwoty 182.655 zł stanowiła zapłatę ceny sprzedaży przedsiębiorstwa.

(dowód: ostateczne przesądowe wezwanie do zapłaty z dnia 18 kwietnia 2016 r. – k.13).

Pozwany ustosunkowując się do treści powyższego wezwania ponownie wskazał, że nie otrzymał zapłaty ceny sprzedaży przedsiębiorstwa, zaś uiszczona przez powoda kwota 182.655 zł stanowiła cenę sprzedaży wyposażenia lokalu gastronomicznego stosownie do faktury VAT (...).

(dowód: odpowiedź na wezwanie z dnia 4 maja 2016 r. – k. 16).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o złożone i wskazane powyżej dokumenty, zeznania świadków M. S., D. K. (2), D. K. (1), B. S., A. J. oraz stron uznając zgromadzony w ten sposób materiał dowodowy za wystarczający, a przeprowadzone postępowanie dowodowe za pozwalające na wyjaśnienie i rozstrzygnięcie sprawy i nie wymagające uzupełnienia.

Sąd nie znalazł podstaw, by kwestionować wiarygodność treści dokumentów zwłaszcza, że ich autentyczność nie była kwestionowana przez strony. Sąd nie dopatrywał się żadnych okoliczności, które pozwoliłyby na podważenie ich wiarygodności i dlatego uwzględnił fakty z nich wynikające w całości.

Sąd uznał zeznania świadków w zakresie przytoczonych ustaleń za wiarygodne i przekonujące, gdyż okazały się spójne, logiczne i konsekwentne. Zeznania te w znacznej mierze znalazły poparcie w pozostałym materiale dowodowym i nie wymagały uzupełnienia.

Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka D. K. (1) w zakresie wskazującym na przedmiot prowadzonych przez świadka negocjacji bowiem stały one z oczywistej sprzeczności z treścią dołączonych do akt wydruków korespondencji sms-owej i zeznaniami innych przesłuchanych osób.

Nie dał Sąd wiary zeznaniom K. C. który twierdził, że D. K. (1) miała wynegocjować jedynie sprzedaż wyposażenia lokalu gastronomicznego, następnie zaś wskazując, że po wynegocjowaniu tej sprzedaży przesłał powodowi dwie umowy o różnym zakresie. Pozwany nie potrafił logicznie wyjaśnić co było przyczyną sporządzenia dwóch umów sprzedaży. Pozwany podkreślił jednocześnie, że strony nigdy wcześniej się nie spotkały (dowód: zapis rozprawy w formie audio-video z dnia 27 października 2016 r., 01:00:25 - 01:13:07).

Sąd zważył :

Powództwo było uzasadnione.

Powód dochodził w niniejszej sprawie zwrotu świadczenia spełnionego w wykonaniu nieważnej umowy.

Wskazywał, że przedmiotem umowy była sprzedaż przedsiębiorstwa, lokalu gastronomicznego(...).

Pozwany zaprzeczał tym okolicznościom.

Stanowisko powoda okazało się uzasadnione.

Zgromadzony materiał dowodowy wskazuje, że przedmiotem umowy stron było przedsiębiorstwo - lokal gastronomiczny (...).

W tym miejscu trzeba przypomnieć, że zgodnie z art. 55¹ k.c. przedsiębiorstwo jest zorganizowanym zespołem składników niematerialnych i materialnych przeznaczonym do prowadzenia działalności gospodarczej.

Obejmuje ono w szczególności:

- 1) oznaczenie indywidualizujące przedsiębiorstwo lub jego wyodrębnione części (nazwa przedsiębiorstwa);
- 2) własność nieruchomości lub ruchomości, w tym urządzeń, materiałów, towarów i wyrobów, oraz inne prawa rzeczowe do nieruchomości lub ruchomości;
- 3) prawa wynikające z umów najmu i dzierżawy nieruchomości lub ruchomości oraz prawa do korzystania z nieruchomości lub ruchomości wynikające z innych stosunków prawnych;
- 4) wierzytelności, prawa z papierów wartościowych i środki pieniężne;
- 5) koncesje, licencje i zezwolenia;
- 6) patenty i inne prawa własności przemysłowej;
- 7) majątkowe prawa autorskie i majątkowe prawa pokrewne;

8) tajemnice przedsiębiorstwa;

9) księgi i dokumenty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Jak wskazuje się w orzecznictwie z zawartej w art. 55¹ k.c. definicji przedsiębiorstwa w znaczeniu przedmiotowym wynika, że jest ono zorganizowanym zespołem składników niematerialnych i materialnych przeznaczonym do prowadzenia działalności gospodarczej. (V CSK 299/15, postanow. SN 2016-02-03, LEX nr 2020484).

Podnosi się również, że zawarte we wskazanym przepisie wyliczenie ma charakter przykładowy. Definicja przedsiębiorstwa - jako „zorganizowanego zespołu składników niematerialnych i materialnych” - określa przedsiębiorstwo przedmiotowo. O tym, jakie konkretne składniki przedsiębiorstwa państwowego stanowią zorganizowaną część jego mienia, decydują względy funkcjonalne i celowościowe.

Przenosząc te uwagi na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, że jak wynika z § 1 umowy sprzedaży (k.19) przedmiotem tej umowy było przedsiębiorstwo działające pod nazwą (...) oraz całe wyposażenie. Zapis tej umowy wskazuje więc wprost, że jej przedmiotem było przedsiębiorstwo wraz z wyposażeniem.

Dlatego należy uznać, że drugi dokument z tego samego dnia – umowa sprzedaży (k.18), obejmujący wyposażenie lokalu dotyczył tożsamego przedmiotu określonego w umowie o której była mowa wcześniej (k.19). Mimo więc sporządzenia dwóch odrębnych dokumentów należało uznać, że w istocie stanowiły one jedną umowę sprzedaży.

Wskazuje na to przede wszystkim sformułowanie § 1 umowy k. 19 "... sprzedaje funkcjonujące przedsiębiorstwo działające w wynajmowanym lokalu w G. przy ul. (...) pod nazwą (...), którego jest właścicielem oraz całego wyposażenia ...".

W tej sytuacji druga umowa (k.18) dotyczy przedmiotu objętego już wskazaną wcześniej umową gdyż jako przedmiot sprzedaży określa "... wyposażenie lokalu gastronomicznego w G. przy ul. (...) pod nazwą (...) którego jest właścicielem ...".

Do powyższych wniosków prowadzi również, wbrew temu co twierdził pozwany, obowiązek zapłaty jednej ustalonej ceny w kwocie 182.655 zł brutto, która jest tożsama w obu dokumentach o zbieżnych zakresach (k.18, 19).

Potwierdzają to również zeznania świadka D. K. (1), która pośredniczyła w sprzedaży między pozwanym a stroną powodową. D. K. (1) w złożonych zeznaniach wskazała, że cena uzgodniona przez strony wynosiła około 160.000 zł. (dowód: zapis rozprawy w formie audio-video z dnia 27 października 2016 r., 00:42:48 - 00:43:06). Zeznanie to jest zbieżne z ceną, która później pojawiła się w umowie sprzedaży, tj. 182.655 zł jeśli weźmie się pod uwagę, że jest to kwota brutto.

Podobna kwota pojawia się również w korespondencji sms-owej.

Do wniosków, że przedmiotem umowy stron było przedsiębiorstwo prowadzi również fakt udostępnienia powodowi przez D. K. (1) w trakcie negocjacji informacji dotyczących działalności lokalu w tym informacji co do kosztów prowadzenia lokalu (dowód: zdjęcia zeszytu zawierającego informacje o kosztach prowadzenia przedsiębiorstwa i jego zyskach – k. 24-31). Fakt udostępnienia tej dokumentacji znajduje potwierdzenie w korespondencji sms-owej i w zeznaniach świadka K..

Sąd w omawianym zakresie nie dał wiary zeznaniom pozwanego - który złożył wewnętrznie sprzeczne zeznania - najpierw podkreślając, że D. K. (1) miała wynegocjować jedynie sprzedaż towaru - a potem twierdząc, że po wynegocjowaniu tej sprzedaży jedynie wyposażenia przesłał powodowi dwie umowy o różnym zakresie. Zeznania te są zresztą ewidentnie sprzeczne z pozostałym materiałem dowodowym, w tym z zeznaniami innych świadków, treścią korespondencji sms-owej, treścią samych umów.

Dlatego uznał Sąd, że te zeznania są niewiarygodne.

Biorąc pod uwagę te okoliczności uznał Sąd, że strony wynegocjowały i zawarły jedną umowę na sprzedaż przedmiotu określonego w umowie k. 19 .

Wniosek, że nabył powód funkcjonujące przedsiębiorstwo stanowiące zorganizowany zespół składników niematerialnych i materialnych zdolny do prowadzenia samodzielnej działalności gospodarczej znajduje również potwierdzenie w fakcie, że powód przejął działalność lokalu "w biegu". Jak wynika z zeznań świadków (M. S., D. K. (2), B. S.) powód kontynuował działalność lokalu bez żadnych zmian. Był to więc zorganizowany zespół składników niematerialnych i materialnych przeznaczonym do prowadzenia działalności gospodarczej a fakt, że nie zawierał on wszystkich elementów wymienionych w art. 55¹ k.c. nie ma tutaj znaczenia, bowiem wyliczenie tam zawarte jest jedynie przykładowe.

Wbrew twierdzeniom pozwanego nie ma tutaj znaczenia również fakt konieczności zawarcia przez powoda umowy najmu lokalu jak i innych umów o dostawę mediów i innych potrzebnych rzeczy.

Prawo nie przewiduje wymogu aby przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 55¹ k.c. miało osobowość prawną albo inną formę organizacyjną umożliwiającą mu zawieranie umów we własnym imieniu. Dlatego w przypadku przedsiębiorstw prowadzonych przez osoby fizyczne umowy zawiera ta osoba, co nie pozbawia jednak owego zorganizowanego zespołu składników niematerialnych i materialnych przeznaczonych do prowadzenia działalności gospodarczej przymiotu bycia przedsiębiorstwem w rozumieniu art. 55¹ k.c.

Biorąc to wszystko pod uwagę uznał Sąd, że przedmiotem umowy stron była sprzedaż przedsiębiorstwa.

Zgodnie zaś z art. 75¹ § 1 k.c. zbycie lub wydzierżawienie przedsiębiorstwa albo ustanowienie na nim użytkowania powinno być dokonane w formie pisemnej z podpisami notarialnie poświadczonymi.

Niesporny między stronami fakt, że przy zawarciu umowy nie zachowano tej formy powodował więc nieważność umowy na podstawie art. 73 § 2 k.c.

To zaś uzasadnia roszczenie powoda oparte o treść art. 405 k.c. w związku z art. 410 k.c.

Termin wymagalności roszczenia ustalił Sąd zgodnie z art. 455 k.c. opierając się tutaj na wezwaniu z dnia 31 marca 2016 r.

Biorąc pod uwagę omówione wyżej okoliczności - w oparciu o wskazane wyżej przepisy i art. 481 k.c. , zasądzono od pozwanego na rzecz powoda dochodzoną kwotę wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za okres przypadający po wymagalności roszczenia.

O kosztach orzeczono zgodnie z art. 98 k.p.c. Na zasądzone od pozwanego jako strony przegrywającej spór koszty złożyły się :

- opłata sądowa - 9 133 zł ;
- wynagrodzenie pełnomocnika procesowego 7 200 zł
- opłata skarbową - 17 zł.

Razem 16 350 zł, którą zasądzono od pozwanego na rzecz powoda.

SSO Leszek Guza